

Hogeschool van Amsterdam: 'ICT in de zorg'

Het domein 'Media, Creatie en Informatie' van de Hogeschool Amsterdam kent het 'Digital Life Centre'. Het centrum heeft al meerdere RAAK projecten uitgevoerd waaronder 'ICT ontzorgt in de zorg', een project over het toepassen van ICT in de zorg, vooral bij ouderen. Een actueel thema gezien de toenemende vergrijzing. Onderzocht wordt of met het inzetten van ICT (zorg op afstand) kostbare zorgtijd kan worden bespaard. Door bijvoorbeeld telezorgdiensten toe te passen bij dementerenden, kunnen naar verwachting onnodige consulten en bezoeken door, en reistijd van, huisartsen en verpleegkundigen (deels) worden uitgespaard. Uit het project is de minor Digital Health and Wellbeing voortgekomen. Een goed voorbeeld van terugkoppeling van onderzoek naar het onderwijs. In februari rondt de eerste groep studenten de minor af, wat zijn de eerste ervaringen?

Het bijzondere van deze minor is dat ict-studenten samenwerken met studenten van het domein gezondheidszorg van de ASHP (Amsterdam School for Health Professions). 'ICT gaat een steeds grotere rol spelen binnen de zorg maar de disciplines zijn nog niet goed op elkaar afgestemd terwijl de praktijk wel steeds meer behoefte krijgt om beide domeinen te combineren', zegt Saskia Hofstede, docent Ergotherapie en een van de ontwikkelaars van de minor. Het domein techniek krijgt steeds vaker opdrachten met een gezondheidszorgcomponent en omgekeerd. 'Studenten (én medewerkers uit

het werkveld) moeten eigenlijk elkaars taal leren spreken. Een veel gehoord probleem bij de partijen in het werkveld is dat techniek en zorg elkaars taal niet spreken en vanuit een ander perspectief denken', zegt Martijn Suijkerbuijk, werkzaam bij het Digital Life Centre en ook betrokken bij de ontwikkeling van de minor. 'Nu kunnen we dit probleem al tijdens de opleiding aanpakken.' Die verschillende 'talen' zorgden er in het begin voor de nodige communicatiestoornissen. 'Studenten uit de zorg hebben een heel andere werkwijze dan wij', vindt Eduard Rijcke, vierdejaars Information engineering. 'Wij denken commercieel, moeten initiatief nemen en de klant binnenhalen. Bij zorginstellingen komen de klanten naar jou toe.' Eduard koos voor de minor omdat hij zowel geïnteresseerd is in zorg als ict.

Commercieel versus zorg

'In het begin hebben de studenten veel tijd gestoken in uitzoeken hoe ze dachten en werkten', zegt Suijkerbuijk, 'dat heeft enorm geholpen om elkaar te leren verstaan.' 'Daarna hielden we rekening met elkaar en konden we elkaars verschillen accepteren en juist van elkaar leren', beaamt Eduard. 'Zorgstudenten kijken bijvoorbeeld heel erg naar het ethische perspectief terwijl wij naar het product kijken. Zij denken er bijvoorbeeld over na of mensen het wel leuk vinden als er heel de dag een camera op ze gericht is, terwijl wij denken, ach dat vinden bejaarde mensen best, je moet ze gewoon een computer met een touch screen geven en dan komt alles goed.' De studenten uit de zorgopleidingen leerden juist weer meer over systemen en statistieken. 'Ik moet wel erg wennen aan de strakke manier van werken van de ict-studenten, bij ons gaat het veel gemoedelijker', zegt

Marjolein van Dijk, vierdejaars student ergotherapie. 'Maar ik weet nu wel meer over bijvoorbeeld het verwerken van interviewgegevens met statistieken, marktonderzoek of hoe je een project moet opzetten.' Marjolein koos voor deze minor omdat op haar laatste stageplek veel gewerkt werd met moderne technologie. 'Zaken als domotica worden steeds meer gebruikt in de zorg en ik wil daar meer van weten.'

Uitdaging

De minor bestond voor tweederde uit studenten uit de opleidingen ergotherapie en fysiotherapie en voor een derde van de opleiding information engineering. Er zijn vier projecten uitgevoerd voor verschillende zorginstellingen. 'Het is een intensief programma', vindt Suijkerbuijk, 'maar de studenten wilden ook echt een uitdaging. In het begin hebben we de aandacht meer gelegd op theorie, waarbij we natuurlijk niet konden vermijden dat voor sommige studenten de stof bekend was. Het opzetten van een database is nieuwe stof voor zorgstudenten terwijl ict studenten juist weer in ethiek en gebruikersperspectief moeten worden ingewerkt.'

Vervangen door computers

Aan het einde van de minor hebben de studenten voornamelijk aan een van de vier projecten gewerkt. Eduard en Marjolein deden mee aan het project *Beeldcommunicatie* voor de Zorggroep Almere, een overkoepelende organisatie van eerstelijns gezondheidszorg en ouderenzorg in Almere. De vraag was of beeldcommunicatie toepasbaar is binnen de organisatie. Eduard: 'We onderzochten of er interesse was, zowel bij de zorgaanvragers als bij de zorgaanbieders. Ouderen kunnen via de computer het eerste contact leggen met hulpverleners.' De verwachting is dat door het toepassen van beeldcommunicatie bij ouderen de druk op mantelzorgers en professionele zorgverleners zal afnemen. De tijdwinst die wordt bespaard, door niet in alle gevallen fysiek aanwezig te hoeven zijn, kan ten goede komen aan meer basale behoeften zoals persoonlijk aandacht en hobby's. Zo kunnen bijvoorbeeld cliënten met diabetes via de computer met de verpleegkundige dagelijks hun suikerwaarde controleren, dat scheelt veel reistijd. 'Ouderen zijn nogal huiverig voor computers maar als je het geleidelijk invoert blijkt er wel animo te zijn. Zorgaanbieders daarentegen zijn soms bang dat de techniek hen gaat vervangen, terwijl ik alleen maar zie dat de kwaliteit van de zorg door ict kan toenemen,' stelt Eduard. Dat herkent Marjolein wel. 'Ik vond het nogal vreemd om computers te gebruiken om met cliënten te communiceren maar ik zie nu dat het juist kan leiden tot meer contact.'

Minor met meerwaarde

Suijkerbuijk kijkt tevreden terug op de eerste jaargang van de minor. 'Ons doel was om een uitdagend programma samen te stellen en studenten van verschillende disciplines het nut van samenwerken te laten inzien. Daar zijn we in geslaagd, zowel studenten uit de zorg als uit de ict vinden dat ze veel van elkaar hebben geleerd.' Ook Hofstede is tevreden. 'Dat ze elkaars taal spreken, elkaar begrijpen en hetgeen ze van elkaar leren ook toepassen vind ik heel mooi om te zien. Techniekstudenten leren kijken vanuit het gebruikersperspectief en de studenten gezondheidszorg leren de mogelijkheden en de beperkingen van de techniek zien. De studenten, maar ook het werkveld, waren na wat startproblemen heel enthousiast.' Djoeke Kunnen, die het project vanuit de Zorggroep Almere heeft begeleid vond de samenwerking met de studenten een cadeautje. 'Op deze manier kregen we de mogelijkheid om te onderzoeken hoe we op een innoverende manier met ict binnen de zorg kunnen omgaan. De samenwerking met de studenten leverde ook veel nieuwe ideeën op. Ze kijken op een andere manier tegen zaken aan en komen met originele oplossingen voor problemen. Ik vind het ook heel mooi dat deze minor zorg en ict combineert. In de zorg is ict toch nog een beetje een taboe, het is een moeizaam proces. Met dit project werd duidelijk dat veel klanten van de thuiszorg het helemaal geen probleem vinden om achter de computer te kruipen. Nu de zorgverleners nog overtuigen, die vinden het vaak 'gedoe'. Hun eerste prioriteit is zorg verlenen, en technologie zien ze vooral als extra rompslomp in plaats van als een mogelijkheid om de werkdruk te verlichten.' De studenten van de minor geven eind januari hun eindpresentaties. Suijkerbuijk: 'Het is een hechte groep geworden, ze hebben veel tussenpresentaties aan elkaar gegeven en ervaringen uitgewisseld. We gaan straks met alle studenten van de minor als afsluiting uit eten, dat maak ik niet zoveel mee.'